ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

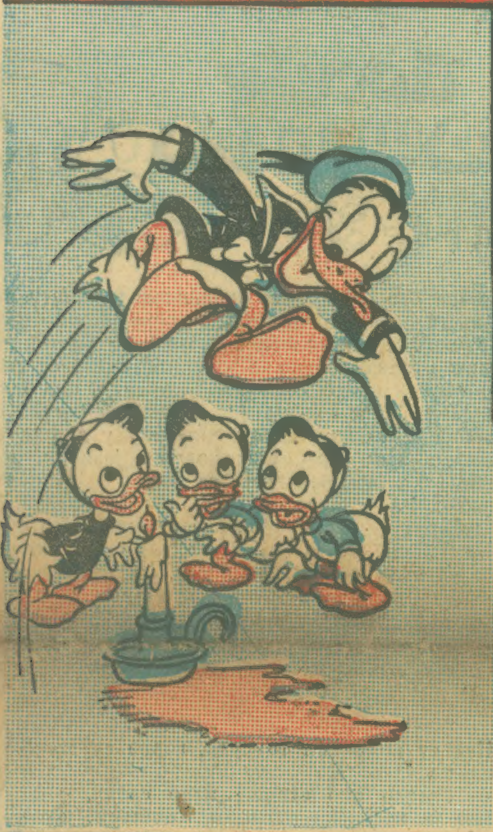

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVII — Број 190 — Субота, 20 август 1955

Повратак и борба с двојником

12

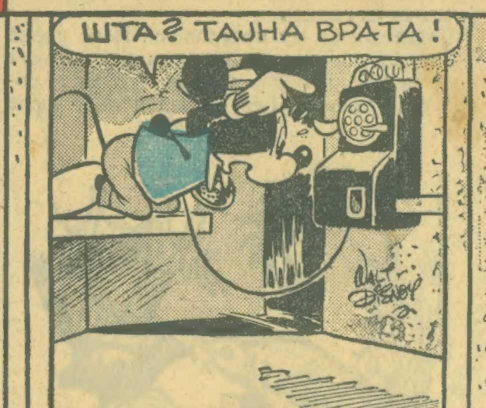

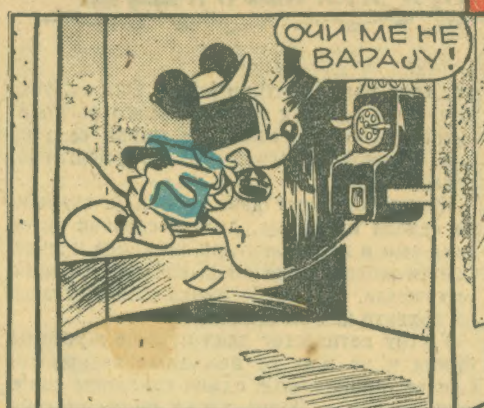

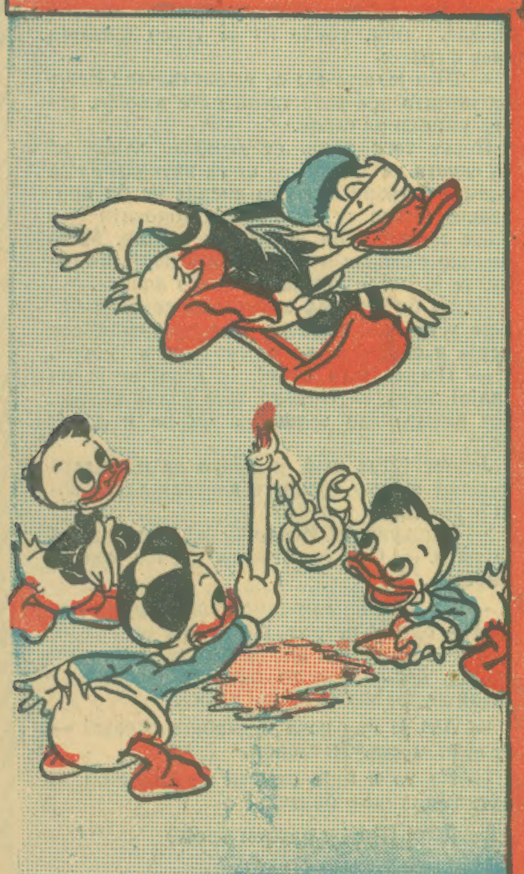

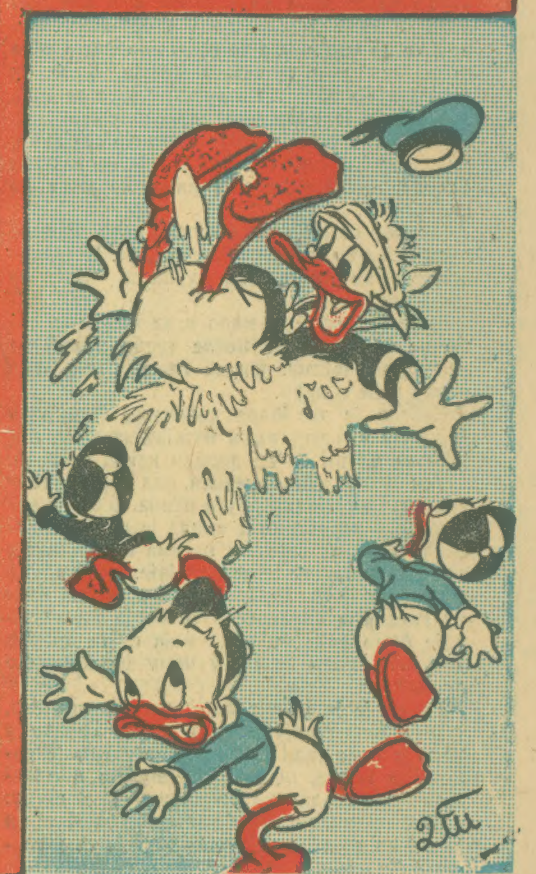

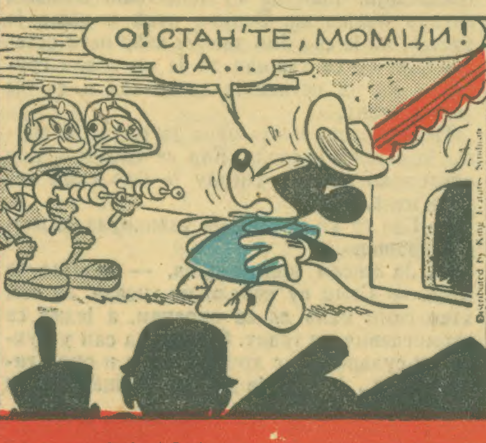

„АТОМСКА ГРОБЉА"

Последњих година научнике све више узнемирава један крупан проблем: како да се заштитимо од смртоносних отпадака из атомских фабрика? Као обична пећ, коју ће можда заменити, тако и нуклеарни реактор производи пепео, који с времена на време треба негде „просути". Кад производња атомске енергије достигне очекивани полет, њен „пепео" ће претстављати најопаснији индустриски отпадак који је икад постојао. Тог пепела ће бити у толикој мери да се људи оправдано питају шта ће с њим. Хиљаде кубних метара отпадака у фабрикама оружја које се налазе под америчком индустријом за атомску енергију претстављају већ данас велику бригу и захтевају не мале трошкове да би се људство сачувало од атомског зрачења.

За сада, да се учине безопасним, отпаци се стављају у челичне судове и преносе у удаљене области, где се чувају иза специјалних ограда. Поред тога што опрема и транспорт доста стају, новац се троши и на испитивање околног земљишта, ваздуха и воде ,да се утврди нису ли постали радиоактивни. За коју годину, кад се производња атомске енергије удвостручи, стварајући и знатно веће количине радиоактивних отпадака, није тешко предвидети колико ће се повећати опасност по људе, и то баш од проналаска који треба да усрећи човечанство.

Радиоактивни талог делимично се састоји од „активних" атома, који се распадају и зраче око себе тихе, невидљиве, али и опасне нуклеарне честице и зраке. Сваки радиоактивни атом распада се у току одређеног времена, чија дужина зависи од његове природе. За мерење брзине распадања научници се служе изразом „период". Та јединица одговара времену које је потребно да би се распала половина атома радиоактивне масе неког елемента. Према разним врстама атома, и „периоди" се крећу од делова једне секунде до више милиона година. Пред појавом распадања атома човек остаје немоћан, јер није у стању да измени брзину нуклеарног процеса, као што није у стању да утиче ни на зрачење Сунца.

Човеку још није пошло за руком да пронађе какав хемиски или физички метод који би могао да уништи активне атоме, услед чега би престала потреба и за „атомским гробљима". С друге стране, ако се активни атоми једноставно закопају у земљу, постоји опасност да се помешају с кишницом коју земља упија и да на тај начин оштете ткива биљака, што би било опасно и за животиње и људе. Зато су научници дошли на мисао да радиоактивне отпатке затварају у нарочите судове и да их у њима држе све док им моћ зрачења толико не ослаби да више не могу да шкоде. Ти судови морали би бити веома постојани да би могли да трају седам до осам столећа. Међутим, колико би требало имати таквих судова види се из саопштења доктора Л. Хача из Националне лабораторије у Брукхевну, који предвиђа да ће кроз пола века годишња количина отпадака давати енергу која одговара енергији 400.000 тона радијума. (Данас се у целом свету искоришћава отприлике свега 2 килограма и 750 грама радијума).

Постоје углавном два предлога за решење смештаја радиоактивних отпадака. По једном, требало би их закопати у земљу; по другом, ваљало би их бацати у море. Доктор Валтер Клаус, један од руководилаца у Комисији за атомску енергију САД, мисли да би их требало бацати у море.

„Сматрам, вели Клаус, да смо у могућности да нађемо методе за потапање отпадака у бездане који се налазе више километара испод морске површине. Ми претпостављамо да је вода на многим местима дубоких океана стара најмање 2.000 година, што значи да се за све то време није мешала с водом горњег слоја. Ако је то тачно — а океанографи живо раде на проверавању ове претпоставке — атомски отпаци спуштени у такве бездане неће моћи да дејствују на горњи слој морске воде, нити ће да шкоде рибама, биљкама и човеку".

Према мишљењу других научника, нико не може да предвиди тренутак „када ће океан, лежећи у својој постељи, да се окрене на другу страну". У два маха, 1810 и 1820 године, научник Вортингтон установио је, помоћу справа које је спуштао у велику дубину океана, да је услед јаке зиме вода горњег слоја потекла према дну. „Ако је то тачно, кажу противници теорије доктора Клауса, ко би могао предвидети када ће се сличан догађај одиграти, тј. када ће доњи слој океана повући према површини и нежељене радиоактивне отпатке".

Они који су против тога да море постане „атомско гробље" препоручују напуштена рударска окна и друге подземне шупљине. У току последње три године покушало се с „лагеровањем" радиоактивних отпадака у рудничким јамама државе Тенеси, баш недалеко од Оук Рица, познатог центра за атомску енергију. Отада се, с једне стране брижљиво прати опадање њихове радиоактивности, док се с друге стране, помоћу сонди, врше дубинска испитивања суседног земљишта, да би се утврдило постоји ли какав утицај радиоактивног зрачења на околину.

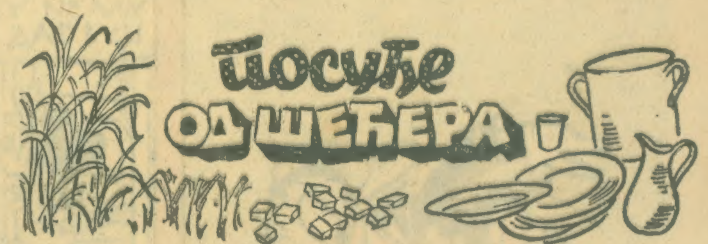
Међутим, многи инжењери сматрају да овакве отпатке не би требало преносити у удаљене крајеве, јер би такав транспорт, ако хоћемо да заштитимо успутно становништво, морао бити нарочито опремљен и скуп. Например, камион-цистерна од 4.000 литара, намењен за пренос радиоактивних отпадака, требало би да располаже оловним оклопом тешким 50.000 килограма! Што је најгоре, ако приликом транспорта експлодира динамит или се запали бензин несрећа не обухвата даљу околину, док при незгоди са радиоактивним отпацима може да се загади сва околна вода, земља и ваздух.

Неки стручњаци испитују могућност „хапшења" радиоактивних честица. Наиме, они сматрају да би отпатке требало филтрирати кроз неку врсту сунђера од иловаче. На тај начин сунђер би увукао у себе све активне атоме. Потом, пошто се „сунђер" испече у атомској пећи и пошто се употреби нарочити хемиски поступак, бекство радиоактивних атома могло би да се спречи. Ови стручњаци сматрају да би тако филтрирани отпаци могли столећима да леже у дубоким рударским окнима без опасности по становништво удаљенијих крајева.

Проблем се не поставља само због зрачења радиоактивних отпадака, већ и због тога што се из њих ослобађа и велика топлота. Сталним додавањем нових отпадака у исту подземну оставу, дошло би до повећавања топлоте, која би могла да истопи челичне зидове и да створи експлозивну пару. Зато је сасвим могућно да стручњаци дођу до закључка да је неопходно створити инсталације за подземно расхлађивање путем хладног ваздуха или воде, што би знатно повећало трошкове око одржавања „атомских гробља".

Неки се питају постоји ли каква друга могућност за отстрањивање радиоактивних материја. Да ли би се оне могле слати у васиону? На то питање одговорио је др Сингер, стручњак за ракете који ради на универзитету у држави Мериленд. Он каже да би избацивање у васиону једног килограма атомске згуре стајало око 22.000 долара, што свакако није мало кад је реч о отпацима, макар они били и радиоактивни.

Најзад, изгледа да је најразумније мишљење оних који кажу да се не треба много узнемиравати због „брда и планина" отпадака који ће се нагомилати у ближој и даљој будућности, јер ће се дотле свакако наћи начин да се из њих „вади" радиоактивно дејство и употребљава у корисне сврхе. Но, дотле ипак остаје отворено питање: где подизати „атомска гробља?"

Марта месеца ове године, на америчком тржишту појавила се нова врста посуђа начињена од прерађеног шећера и лоја. Смеса умногоме потсећа на вештачки производ добијен од нафтиних отпадака, само је јевтинија, може се употребљавати без обзира на хемиски састав воде и, при јелу, не шкоди организму. Лоше опрано или загребано посуђе од ове смесе не изазива никакву штетну реакцију у додиру са храном. Напротив, ако се огреботина додирне језиком, осетиће се сладуњав укус. До проналаска се дошло у једној хавајској истраживачкој лабораторији у близини Хонолулуа. За њ се нарочито залагао синдикат радника шећерне индустрије, који је страховао да ће, услед све већег гомилања резерви шећера, његови радници остати без посла. Управа француских фабрика шећера, користећи се овим искуством, сада проучава могућност да примени исти проналазак у Француској, у којој производња шећера ..кође премашује потрошњу.

РОМАН ЈЕДНЕ КУКАВИЦЕ

Дубоко у шуми, на зеленој ливади, ширио се велики стари трњак, у коме је сврачији пар свио гнездо.

Били су први дани маја. Сунце је штедро грејало кад је гнездо било довршено. Тих дана, после кратког разговора с мужем о будућности породице, сврака је снела три јајета.

— Тако, — рече она и уздахну. — Младости лудости дошао је крај. Сад почиње озбиљан живот, пун брига.

Мужјак ју је тешио како је најбоље умео, док је она, готово и не слушајући га, љутито седела на јајима.

— Ах, остави, молим те, — јадиковала је. — Ти знаш лепо да причаш, али бих желела да те једном видим у мојој кожи. Седим ту по цео дан, а ти само просипаш лепе речи. Ја од њих немам ништа. Било би много боље кад би ми донео нешто за јело.

А увече је била још нерасположенија.

— Да сам раније знала оно што сад знам, никад не бих снела ни једно јаје, — вајкала се она. — Ово седење више не могу да издржим.

Мужјак се није много узбуђивао. Толико пута већ чуо је он ове јадиковке. И сваког пролећа ће их поново слушати. Зато је мирно рекао:

— Могла би баш мало и да полетиш, само не заборави да после треба мирно да лежиш на јајима, јер се иначе наша деца никад неће излећи.

Сврака је то једва дочекала. Раширила је крила и полетела, а мужјак за њом, бојећи се да јој се не догоди каква несрећа.

Тек што су они одлетели, над њихово гнездо ..адви се једна друга птица. Била је нешто већа од свраке и имала је одело сивосмеђе боје, са светлим пегама на прсима и трбуху. У кљуну је носила јаје. Неко време лепршала је около, а онда је стала на ивицу гнезда и спустила у њ своје јаје. Оно није било веће од оних која су се ту већ налазила, нити се ма у чему разликовало од њих.

Птица је још неколико тренутака седела, тужно посматрајући мало топло гнездо у које је положила своје јаје, а затим је раширила крила, подигла се високо и одлетела далеко, далеко преко ливада у шуму.

Кад се сврачији пар вратио из шетње, ни једно ни друго није приметило да се у гнезду сада налази четири јајета. Они су, уопште, били слаби у рачуну. Много расположенија него пре, женка је мирно села на јаја, а мужјак је чучао крај ње и нешто јој певао.

Пуних четрнаест дана сврака је стрпљиво седела на јајима, док је сврачак летео тамо-амо и ловио лептире, гусенице и муве. Све те животињице он је набадао на трње око гнезда, тако да је женка лако могла да их дохвати кад би огладнела.

Ујутру петнаестог дана пукоше љуске на јајима и из њих се помолише четири голишаве главице, које одмах отворише своје жуте кљуниће. Родитељи су били ван себе од среће.

— Како су дивни! — узвикнули су обоје углас. — Лепших птића нема у целој шуми!

Сврачак је летео од јутра до мрака да би набавио довољно хране за своју децу. Али, кад год би се вратио у гнездо, налазио је широко отворене кљуниће који су жељно ишчекивали залогај. Птићи су били незасити, нарочито један од њих. Ваљда зато што је јео више од других, брже је и растао.

Једне вечери стајао је сврачак сав покуњен на ивици гнезда, док је женка седела у њему и грејала своју децу.

— Није лако исхранити оволику породицу, — вајкао се он. — На себе више и не мислим. Не знам ни сам кад сам последњи пут запевао. А времена су тешка. Лептирова је све мање, а две зебе су ми управо јутрос испред кљуна уграбиле две прекрасне гусенице. Богами, требало би и ти да ми помогнеш мало.

Отада су њих двоје заједно летели по шуми и бринули се за храну. Али, као да ни то није било довољно. Млади су их сваки пут чекали разјапљених уста, дречећи и гурајући једно друго, како би уграбили што већи комад.

Једног дана, кад су се родитељи око подне вратили кући носећи доста јела, зачули су још издалека неку ужасну вику која се разлегала из гнезда. Млади су извијали вратиће као никад раније и викали као да су подивљали.

— Мир! Једно нека говори! — нареди им мајка. — Дакле, шта се догодило?

Најзад је с тешком муком успела да дозна да је највећи птић изгурао једног мањег из гнезда. Неко време птиче је лежало у трави и тужно цвилело, а онда је дошла лисица и појела га.

— Он је први почео да се гура, — бранио се велики птић. — Ја нисам крив што је испао из гнезда.

Родитељи су му поверовали. Неко време тужно су облетали около, оплакујући смрт свог детета, а онда су опет морали у потрагу за храном. Већ сутрадан нису више

мислили на несрећу која их је задесила, боље рећи нису имали времена да мисле од силног посла који су им задавали преостали птићи. Њихов апетит био је све незајажљивији, тако да су родитељи понекад готово очајавали. Велики птић и даље је растао, па је сад био двапут већи него остали, који су се тужили да је он прави грубијан, да их истискује из гнезда и да им отима храну.

Недељу дана после прве догодила се друга, још тежа несрећа. Кад се сврачији пар вратио из лова, у гнезду је био само велики птић.

— Где су ти браћа? — узвикнула је мајка уплашено.

— Ја нисам ништа крив, — пиштао је птић. — Сами су испали из гнезда. Ја сам хтео само мало да се окренем, а једно се стрмоглавило у траву. Од страха сам устукнуо и сударио се с другим, па је и оно отишло доле... А онда је дошла лисица и обоје појела.

Кад су родитељи то чули, горко су заплакали.

— Гнездо смо сувише мало свили, — рекао је несрећни отац. — Уосталом, ко је могао очекивати да ћемо добити тако велико дете.

— Кад бисмо могли бар ово последње да сачувамо, — уздисала је мајка. — Чувај се добро, сине мој, и не заборави да си нам ти јединац.

„Јединац" је обећао да ће бити добар, а затим је прождерао сву храну што су је родитељи донели.

— Дајте ми још да једем! — викала је ова гладница. — Зар не чујете како ми крче црева?

Стари брзо одлетеше да би му испунили жељу. Они су сад доносили још више хране него раније, али великом птићу никад није било доста. Он је и даље брзо растао. Најзад је постао тако велик да му је гнездо постало тесно, па је изишао из њега и узверао се на једну оближњу гранчицу.

Не може се описати страх јадних родитеља кад су при повратку нашли празно гнездо. Али, убрзо их је тргао крештав глас с гране:

— Шта је, шта сте се ушепртљили? Боље да ми што пре дате то што сте донели, јер већ умирем од глади.

После тога стари су помогли птићу да се спусти на земљу, па су га научили да се скрива у трави, како га лисица не би пронашла. Отада су му морали доносити још више хране, а он је растао, растао. Мало помало развише му се крила и перје на репу, те је могао лепршати преко ливаде.

Често би сврачак замишљен седео и буљио у великог птића, у његово сиво-смеђе перје и светле мрље на грудима и трбуху.

— Погледај га само! — говорио је он својој жени. — Нимало није налик на нас. Ми нисмо тако велики, а имамо и другу боју.

Једног јутра птић је зинуо да прождере некакву велику, ружну и длакаву ларву која је гмизала у трави.

— Испљуни је! Испљуни је! — повикала је мати. — Она је отровна. Од ње можеш умрети...

— Их, колико сам само таквих досад појео! — одговори птић, гутајући у сласт свој плен. — Ништа ми оне не шкоде. А и да ми шкоде, боље је и то него да умирем од глади на тој вашој танкој храни.

— Ала је ово нека чудновата сврака! — рече отац машући главом.

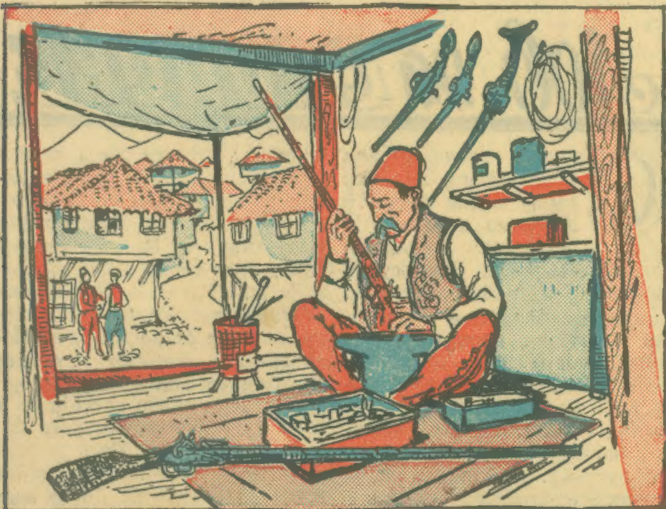
— Па то и није сврака! — наједном се зачу неки глас у близини.

(Крај у идућем броју)

ПРИЗРЕНСКИ ПУШКАРИ

Предање вели да су у прошлости три артикла доносила злато у Призрен: кожа, вино и оружје. Призренски сахтијан био је надалеко чувен, вино је упоређивано с нектаром, али најпознатије су биле радионице оружја. Пушке и пиштољи с кременом, дело вештих призренских пушкара, били су цењени у свим крајевима европске и ваневропске Турске.

Први помен о пушкарском занату у Призрену датира из 17 века. У то време Призрен је значајан град са око 12.000 становника, са чувеним занатлијама које израђују пушке и сабље димискије. Међутим, тешко стање после два аустро-турска рата, поред других разлога, доводи до опадања вароши и слабљења заната. Призрен се доцније помиње само као место са 7000 до 8000 становника. Али, он се брзо опоравља. Легенда прича да је већ у другој половини 18 века обновљена и пушкарска чаршија. Сви путописци из 19 века истичу развијеност пушкарског заната у Призрену, где су у преко сто радњи израђиване разне пушке и пиштољи на мануфактурној бази. Цеви су бушене у нарочитој радионици званој „чарклар", која је била на Марашу, југоисточно од Призрена. Пушкари који су овде радили звали су се намлиџари. Телџије, нагшчи или макасије били су мајстори који су украшавали цеви. После њих пушка је долазила у руке туфегџија, који су правили делови за окидање, а некад и кундаке. Мајстор који је израђивао само кундаке и усаднике звао се кун-

дакчи. И сама ова подела рада указује на велику развијеност пушкарског заната.

Оружје израђивано у Призрену продавало се преко домаћих и страних трговаца. Трговина се налазила углавном у рукама Срба и Арбанаса католика, већином кујунџија. Они би обично по пола године проводили у удаљеним земљама, где су такође имали своје радње, а осталих шест месеци радили су у својим радњама у Призрену.

На домаћем тржишту продаване су цеви и готово оружје. Најбољи купци призренских цеви долазили су из Пећи и Ђаковице. По готово оружје долазили су у Призрен и дебарски пушкари, иако су и сами били на гласу као одлични мајстори. Међу купцима налазиле су се и београдске дахије. Оружјем израђеним у Призрену снабдевала се делимично и Карађорђева Србија. Године 1804, пред почетак устанка, предао је Карађорђу Чолак Анта Симоновић седам товара пушака које је набавио у Призрену. Други један Призренац, Андреја Игуманов, такође је слао оружје у Србију пред почетак устанка. Од страних трговаца најпознатији су били Скадрани, такозвани „латини". Они су у Призрену имали свој хан, „Мирски хан", који се до пре неколико година налазио код призренске пијаце.

Косовским путем, који је везивао Призрен са Скопљем и даље са Солуном, допирали су призренски трговци са својим караванима натовареним пушкама и пиштољима чак до Египта, Мале Азије, Персије, Арабије и Индије. Најважнија трговина била је са Африком. Сем у Египту, оружје је продавано и у Судану и Етиопији. Успомена на ову трговину сачувала се у презименима двеју призренских породица: Мисирли и Суданли. На почетку 19 века чувен је био трговац Хаџи Ђерђа Шахта, који је носио двапут годишње у Каиро по десет товара пушака. Према предању, оружје у Африци није продавано за новац, него мењано за кожу и злато. Према тежини пушке и пиштоља добијала се одговарајућа тежина злата.

Цене оружју, у односу на остале цене, биле су врло високе. Оне су углавном зависиле од украшености оружја и кретале су се од четири до педесет турских лира. Педесет лира плаћао се пар пиштоља званих „целине". По обичајном праву Миридита, могла се за пар ових пиштоља откупити глава, то јест човечји живот.

Јак ударац задобило је призренско пушкарство увођењем железничке линије Митровица—Скопље—Солун, 1889 године. Трговина, која је до тада ишла преко Призрена, упућена је сада ка Солуну. На тај начин успостављена је бржа веза са иностранством, чији фабрички производи, који су били знатно јевтинији, потискују занатске израђевине. Па ни производи призренских пушкара не могу више да издрже конкуренцију фабричких пушака новијег система, ни у цени ни у квалитету. Осуђен на пропаст, пушкарски занат животарио је још до 1909 године, кад је за време младотурске револуције забрањена израда оружја. После тога призренски пушкари прелазе на сродне занате: браварски, механичарски и ножарски.

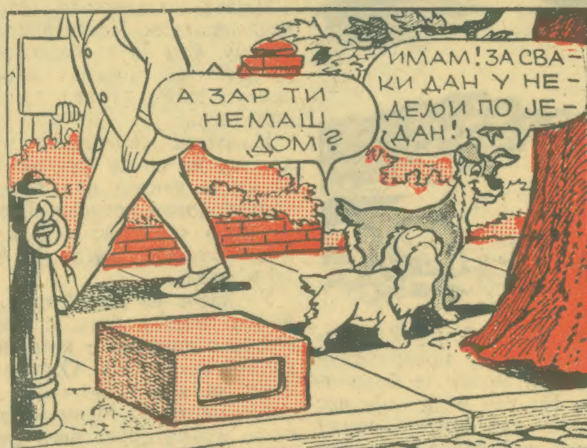
На почетку Балканских ратова, у Призрену је било још свега десетак пушкарских радњи. Данас у Призрену има само три пушкара, који се углавном баве разним механичарским оправкама. Ускоро ће и они припадати прошлости, као што се данас ретко ко сећа некадашњих пушкара, који су као припадници моћног туфегџиског еснафа били судска и управна власт у Призрену 19 века.

РОБОТ ИСПИТУЈЕ ПОНУДЕ НА ЛИЦИТАЦИЈАМА

Многе установе и предузећа расписују конкурсе приликом узимања у службу већег броја службеника или приликом извесних купопродаја. После објављеног конкурса, сви они који се за то интересују упућују у затвореним ковертима понуде, које отвара нарочита комисија. Пошто се утврде лица с најповољнијим условима, комисија проглашава имена примљених. Испитивање оваквих понуда обично траје врло дуго, при чему је запослен приличан број чланова комисије, па је због тога Национални уред за производњу добара у Америци издао налог за проучавање могућности израде једног апарата који ће сав тај деликатни посао сам обављати. Стручњаци нису узалуд утрошили време и труд, јер је недавно заиста конструисана таква направа. Кад се у њу ставе понуде, она сама испита све поднете услове, проучи бројке које се ту налазе и одабира понуду с најповољнијим условима. Вест о овом проналаску изгледа невероватна, али је ипак доносимо, јер о њој пише један озбиљан француски часопис.

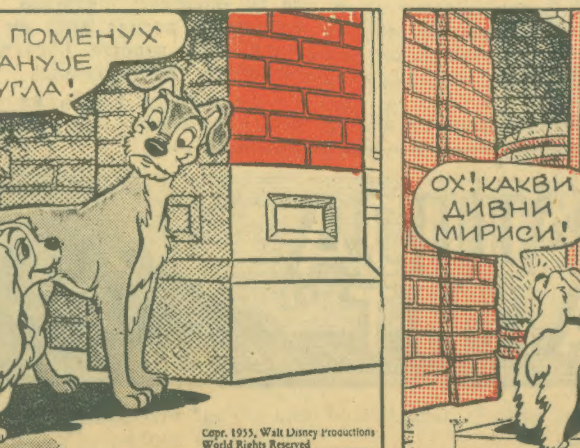

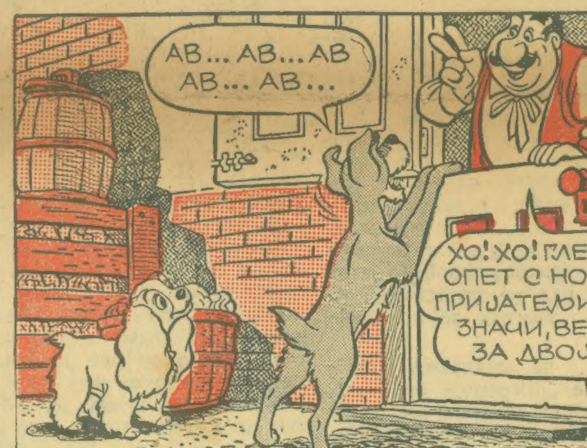

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Календари су одавно познати и у току дугог времена они су усавршавани и мењани. Календар у ширем смислу означава временско рачунање, а у ужем смислу таблице у којима су наведени дани, недеље, месеци, празници итд. Неслагање грађанске с тропском годином довело је до појаве разних календара. Тако је Јулије Цезар створио такозвани јулијански календар, 46 године пре наше ере. Он је извршио реформу римског календара и увео сваку четврту годину као преступну. Овим је јулијанска година постала дужа од тропске. Та разлика данас износи 13 дана. Године 1682 она је износила 10 дана, па је папа Григорије VIII одлучио да 5 октобар прогласи за 15 октобар и да код година којима се завршавају векови задржи као преступне само оне чији је број дељив са 400 без остатка.

Календари су можда најраширеније књиге у народу. Зато су одавно употребљавани као средство за ширење популарне књижевности, али и других, често штетних ствари. У времену сујеверја они су искоришћавани да се протуре и чланци сумњиве садржине, као што су неоснована гатања о времену, разне врачбине, бапски лекови и друго. Тако су постали такозвани вечити календари, којима се некад трговало навелико. Иначе, безбројни су облици у којима су се календари јављали. С напретком технике и ширењем просвете, и они су постали друкчији. Њихове странице почеле су да се пуне разним корисним материјалом.

Вечити календар

ГОДИНЕ 1801-1900				ГОДИНЕ 1901-2000				МЕСЕЦИ Ј	Ф	М	А	М	Ј	Ј	А	С	О	Н	Д
01	29	57	85		25	53	81	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
02	30	58	86		26	54	82	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
03	31	59	87		27	55	83	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
04	32	60	88		28	56	84	0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
05	33	61	89	01	29	57	85	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
06	34	62	90	02	30	58	86	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
07	35	63	91	03	31	59	87	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
08	36	64	92	04	32	60	88	5	1	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
09	37	65	93	05	33	61	89	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
10	38	66	94	06	34	62	90	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
11	39	67	95	07	35	63	91	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
12	40	68	96	08	36	64	92	3	6	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
13	41	69	97	09	37	65	93	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
14	42	70	98	10	38	66	94	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
15	43	71	99	11	39	67	95	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
16	44	72		12	40	68	96	1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
17	45	73		13	41	69	97	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
18	46	74		14	42	70	98	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
19	47	75		15	43	71	99	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
20	48	76		16	44	72	00	6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
21	49	77	00	17	45	73		1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
22	50	78		18	46	74		2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
23	51	79		19	47	75		3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
24	52	80		20	48	76		4	0	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
25	53	81		21	49	77		6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
26	54	82		22	50	78		0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
27	55	83		23	51	79		1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
28	56	84		24	52	80		2	5	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1

ДАНИ

Н	1	8	15	22	29	36
П	2	9	16	23	30	37
У	3	10	17	24	31	
С	4	11	18	25	32	
Ч	5	12	19	26	33	
П	6	13	20	27	34	
С	7	14	21	28	35	

Овде доносимо цртеж једног веома практичног вечитог календара. Наиме, ако желите да сазнате који је дан био, например, 12 децембар 1863 године, онда ћете то сазнати помоћу ове таблице. Ево како се она употребљава.

Који је дан био, например, 29 новембар 1943 године? Најпре тражимо годину 43. Наћи ћемо је у другој колони година овог столећа (1901--2000). Сада тражимо у истом реду број који се налази у колони Н (што значи новембар), а то је број 1. Овај број сабирамо с датумом. Дакле: 29+1=30. У табели „дани" тражимо сада број 30 и видећемо да пада у понедељак. Према томе, 29 новембар 1943 године био је понедељак.

☆

ШТА СУ КЛАДИЦЕ?

Кладице су дрвена направа за хватање куница. Праве се у шуми од два комада дрвета, која су подбочена клипићем, а клипић је у вези с мамцем. Кад куница повуче мамац, клип се измакне и животиња остане притиснута између та два дрвета.

2300 метара под морем

Француски новинар Пјер Госе важи за репортера који је написао највише репортажа са необичних путовања. Његово последње путовање било је спуштање на дно Средоземног Мора у батискафу професора Пикара.

Налазио сам се у батискафу, две хиљаде и три стотине метара под воденом површином, на блатном дну негде у Средоземном Мору. Било је тачно дванаест часова и пет минута, управо време кад људи одлази на ручак. Једино што ме је донекле узнемиравало била је помисао: „Да ли ћу бити у стању да напишем репортажу о овом путешествију?"

Све досад — никаквог узбуђења, мада је, како су ми рекли, нада мном терет раван тежини педесет локомотива. Није ми зима — а није ми ни врућина — у мојој челичној лопти. Додуше, осећам да ми се мишићи коче, али то је због тога што већ два часа клечим на челичном поду испред јединог прозорчета на батискафу. Приликом израде батискафа о свему се водило рачуна — сем о удобности.

Окренувши се пажљиво, запитах Жоржа Уоа, мог јединог сапутника, домаћина и заповедника батискафа, да ли би било могућно да се сад, кад се већ налазимо на дну мора, зауставе сви уређаји и апарати који су тиктакали, зујали и подрхтавали читаво време откако смо заронили.

Он пристаде. Завладала је тишина, ремећена само шиштањем кисеоника. Кроз прозорче, не веће од стакла наочара на образинама за подводни риболов, стадох да посматрам околину осветљену са два спољна рефлектора. У полупречнику од осамнаест метара, морско дно било је сиво и посуто малим узвишењима налик на кратере вулкана. Ниједне стене, ниједне пукотине. И никакве вегетације.

Тврдоглаво сам клечао лица приљубљеног уз окно. Ништа. Ниједног морског чудовишта, ни сирене, па чак ни једног јединог циновског полипа. Никаквог знака живота.

☆

Тог јутра везали су нас за тегљач „Лиамон" и у 8.30 били смо на месту предвиђеном за роњење. Време је било идеално. Ни кап воде није нас попрскала док смо у чамцу на весла, прелазили с тегљача на батискаф, заједно са члановима посаде који су имали да изврше последње припреме пре спуштања.

Тада сам се нашао на палуби батискафа или, тачније речено, на врху једног танка у коме је било 20.000 галона газолина. Наредба команданта била је изричита: само особама које су на ципелама имале ђонове од чохе или од уплетеног канапа био је дозвољен приступ на батискаф. Ја сам, за сваку сигурност, ступио на батискаф — босоног. Пушење је било строго забрањено.

Уо подиже један поклопац на палуби и клизну у уски метални олук који је водио у куглу. Проверавање, и још једно проверавање, танкова с компримираним ваздухом, батерија, боца с кисеоником. Ритуал роњења је почео.

Најзад, задовољан својим испитивањима, Уо се врати на палубу. Сад је требало да се ја спустим, ногама напред, кроз метални тунел сличан димњаку...

Исправих се, лагано и опрезно, да се не бих закачио за какав вентил или точак и проузроковао несрећу. Где ћу се само сместити кад и Уо буде сишао? Кугла је била тако мала...

Уо клече на минијатурно седиште између боца с кисеоником и танкова с компримираним ваздухом. Одатле ће моћи да надгледа таблу са инструментима. Мени није остало ништа друго него да се, упола клечећи а упола чучећи, сместим испред прозорчета које је било на 50 сантиметара од пода.

Иза мојих леђа Уо је радио и гунђао. Спустио је челична врата тешка 275 килограма и сада је причвршћивао шеснаест завртања којима су се она затварала.

Спремни смо. Последња наредба телефоном:

— Отворите вентил!

На једном зиду — потсетник. Седам опомена и девет упутстава за спуштање. Седам опомена и деветнаест упутстава за изроњавање.

Отворени су вентили број 1 и 3 и вода клокоће у „димњаку" кроз који смо се малочас спустили. Још четири или пет маневара и ми смо испод површине. Шест... девет... једанаест метара — ако је веровати дубинометру.

Буку поласка убрзо је сменила потпуна тишина. Да није било прозора, ја ни по чему не бих могао да знам да се спуштамо. Овако, гледао сам како се бледоплава боја воде претвара прво у тиркизну, а затим у црну, или, да будем тачан, у тамносиву. Обазрех се по кабини, благо осветљеној двема малим лоптама. Какве су оно пљоснате металне котарице што висе по зидовима. У њима је, објасни ми Уо, каустична сода која треба да упија угљендиоксид који издишемо. Било их је дванаест — довољно да у том погледу будемо спокојни дванаест часова. Од четири боце с кисеоником само су две биле отворене.

Погледах на дубинометар. Казаљка је означавала 40... не, 400 метара. Напољу је био потпун мрак.

Сноп светлости. Уо је изненада укључио један од спољних рефлектора. Зурио сам жудно. Неколико рачића и малих медуза, који су се кретали са задивљујућом љупкошћу, уклонише нам се с пута.

Изненада, по омотачу кугле заклопара нешто као град. То је Уо, да би смањио брзину којом смо се спуштали, почео да избацује баласт у облику металних куглица.

Гледајући у штоперицу, он притисну једно дугме. 20... 40... 50 секунди Избачено је већ пола тоне баласта.

„Спуштамо се брзином од тридесет и пет сантиметара у секунди" — објасни ми он.

На мене тај број није учинио нарочит утисак, а ипак, бар за мој рачун, спуштали смо се сувише брзо. Осетих праву тугу кад за четрдесет минута стигосмо на дубину од хиљаду метара. Зар већ?

Забављам се паљењем и гашењем рефлектора. Кад је напољу тамно, видим мала покретна сазвежђа и минијатурне ракетле. У електричној светлости: медузе, рачиће и чудне, мајушне усправне рибе.

Једанаест је часова и четрдесет минута, а ми смо на дубини од 2.000 метара. Пре сат и четврт напустили смо површину. На дубини од 1525, а затим на 1850 метара, Уо је укључио звучни апарат да би одредио удаљеност од дна. Ништа. Дно је још далеко.

Како ћемо се спустити? Помисао да можемо „пасти" на какву оштру стену није пријатна. Додуше, сама кугла би издржала, али горњи део батискафа не би одолео неком јачем удару.

На дубини од 2110 метара Уо опет укључује апарат и на њему видимо: дно нам се приближује... 52... 40... 16... 10 метара.

— На дну смо! — каже Уо.

Пошто је дно лако нагнуто на једну страну, кугла мало подрхтава...

О изроњавању нема се шта рећи сем да смо навише „путовали" брже.

Близу површине смо. Не треба ни да гледам на апарате: лако љуљање у таласима доказује то...

Уо се пење за мном кроз димњак. Тек сада примећујем да му је лице издужено од умора. И тек сада схватам да смо ми једна врста Верновог капетана Немоа и да свако од ових роњења значи утирање пута науци за будуће подморске лабораторије.

„Операција гранит"

У току последњих година Швеђани су изградили значајан систем подземних фабрика, радионица, болница и других објеката. Ту изградњу, која је још у току, они називају „операција гранит", али су због ње други прозвали Швеђане — „кртицама XX века".

У огромним подземним галеријама, које су пробијене у гранитним стенама дубоко испод површине, Швеђани су сместили канцеларије својих сувоземних, ваздухопловних и поморских снага. Затим, ту су хангари, радионице за разне оправке, слагалишта муниције и течног горива, фабрике, болнице, лабораторије, ватрогасни домови, електричне централе итд. Око хиљаду радника запослено је само у једној, истина највећој, фабрици авиона, која се налази преко 30 метара испод земљине површине.

Добро чувани прилази у ова подземља састоје се од спиралне стазе за моторна возила и степеништа за пешаке. Захваљујући нарочитом осветљењу, све се просторије купају у светлости, као да су обасјане сунцем. Ваздух је свеж, јер се обнавља сваких петнаест минута, и стално му се додаје озон. Велики бројчаници показују тачно време, али и спољне атмосферске прилике, да би особље, у случају изласка на површину, знало какво ће време затећи.

Покретне степенице спуштају раднике све до фабрике. Радионице, огледне лабораторије и ложионице, одељења за монтажу, слагалишта, купатила и свлачионице нарочито су јако осветљени и добро проветрени. У зидовима, који су пријатно обојени, отворени су лажни прозори кроз које се „види" плаво небо и лепа зелена природа.

Изградња једне овакве фабрике траје две године и стаје око 500 милиона динара. У току последњих година Шведска је изградила велик број подземних просторија. У острвима расутим дуж шведске обале такође су избушени многи тунели. Изгледа необично кад се посматра разарач или који други брод како прилази обали, па одједном нестане, ту, пред очима посматрача. Шта се, уствари, догодило? Једна велика капија скривена у стени нечујно се отворила и примила плове ћег цина под своје окриље. Пролазећи подземним тунелом, „прогутани" брод стиже у праву поморску базу, где се налазе докови, радионице, касарне, слагалишта хране, муниције и течног горива. Један такав тунел, који је широк 17 а висок 29 метара, довољно је дуг да се у њему склони неколико разарача од по 2.600 тона, неколико подморница и још неке мање пловне јединице.

Шведска авијација, која се после британске сматра најјачом у Западној Европи, састоји се готово од самих млазних авиона. Већина њихових база смештена је у граниту испод земљине површине.

Свако може да се запита зашто су се Швеђани одлучили баш на овакву одбрану за случај рата кад се зна да бушење гранитних стена није јевтин посао. Објашњење лежи у усавршеном начину бушења гранитних стена, названом „шведско бушење", који није много скуп. Занимљиво је да се, примењујући овај начин рада, цена све више смањује уколико се продире дубље у земљу. Док је бушење једног тунела пре десетак година стајало 73 круне по кубном метру, сада стаје свега 39 круна „Шведски начин" продирања у стене показао се толико успешан да данас једна подземна просторија, кад се потпуно изгради, стаје мање од исте толике просторије сазидане изнад земље.

Једно време било је доста разговора о психолошком утицају рада у подземним фабрикама на стално запослено особље. Анкета коју су у том циљу повели шведски раднички синдикати обухватила је на хиљаде људи и после подробног испитивања утврђено је да овакав рад не претставља озбиљне незгоде за подземне раднике.

Радећи на остварењу планова своје „операције гранит", Швеђани су до данас завршили много подземних објеката. Није искључено да се многи од њих неће употребити за сврхе за које су подигнути, јер човечанство као да плови луци мира. Па ипак, изгледа да новац није улудо бачен. Многи од шведских „кртичњака" добили су нову намену: постали су складишта разноврсне потрошне и непотрошне робе, тако да се труд ипак исплатио.

Лов на слонове

Слонови нису јевтина радна снага, али они имају велик значај у земљама које немају довољно пољопривредних машина. Док су за тракторе потребни делови, уље за подмазивање и погонски материјал, слон ради без свега тога. Познато је да постоје питоми слонови који вуку плугове и друге пољопривредне справе, па тако помажу земљораднику да обради своју земљу. Ти слонови снабдевени су нарочитим кожним амовима. Један слон стаје доста, али пошто је дуговечан, те може да ради и по тридесет година на пољопривредним имањима, он се исплати. У Индији дневни оброк једног слона садржи око 365 килограма шећерне трске, три и по килограма брашна и мању количину гија (прокувано масло од бивољег млека које је густо као уље).

Лов на слонове је узбудљив спорт, али често и опасан. У пределима Мисору, у Индији, сезона лова на слонове почиње одмах после великих киша. У том лову учествује по хиљаду људи изабраних међу прашумским племенима којима су познате навике дивљих слонова.

Пре но што почне сам лов, радници ископају велике шанчеве у облику латинског слова V, а на три места направе се капије кроз које ће проћи слонови које гоне хајкачи. Код једне капије налази се и тунел од кочева, појачан јаким балванима. Тај припремни посао траје и по три месеца. Пошто су све припреме завршене, у шуму одлазе хајкачи да открију крдо. Оно обично има велик број младих слонова, који се лако припитомљавају и брзо постају добри радници. Чим се крдо открије, одмах се крене хајка. На размаку од по тридесет метара, дуж линије која заокружује простор од неких 50 квадратних километара густе шуме, поставе се посматрачи. Посматрачима помажу кумкиси (питоми слонови). Главна дужност посматрача састоји се у томе да одржавају велике ватре у току ноћи. Чим су хајкачи обележили пут којим треба да се иде да би се заокружио слоновски чопор, полазе ловци наоружани чегртаљкама. Они седе на питомим слоновима. Опкољени слонови терају се у правцу шанчева и капија. И ловци и хајкачи дижу велику буку и галаму чегртаљкама. Изнад сваке капије, на врху каквог дрвета, налази се по један човек, који чека да слонови прођу па да пусти конопце којима су тешка дрвена врата дигнута увис.

Главни хајкач за све то време обраћа своју пажњу искључиво на гоњење крда. Он нарочито пази на вођу крда, обично једну стару слоницу. Чим она прође кроз капију, за њом ће проћи и други слонови и неће бити паничног бежања на све стране, нити рушења свега око себе и испред себе. Кад слонови уђу кроз капију, она се затвори. Неколико дана доцније почиње везивање слонова. У том послу ловцима помажу питоми слонови, који гурају дивље до места где их ловци могу најлакше повезати. За то време једна група хајкача баца ласа, којима веже мужјаке и женке. Слонови су тада веома љути и најмањи покрет могао би довести до несреће. Чим су животиње чврсто везане, кумкиси се изводе на реку да се напију воде. То их унеколико одобровољи. Укроћавање и припитомљавање врши се на другом месту.

Два лењивца

Сили Симфонија

Walt Disney

Медаља за храброст-голубу

Све се догодило запањујућом брзином. Прво се зачуо тресак, као да се сручило на земљу хиљаду кутија конзерви, а затим су дим и пламен покуљали из левог мотора. Клифов авион јурио је стрмоглавце, брзином од 300 километара на сат. Клиф је очајнички стезао команде, али све је било узалуд. 200... 150... 100... 50 метара и — авион се зарио у море.

Клиф осети како му се вода пење уз ноге. У том тренутку спази жути гумени чамац за спасавање. Два митраљесца већ су била у њему. Он заплива према чамцу и тек тада виде Мак Доналда, који је такође пливао. Неким чудом сви су били здрави и читави.

Тесије и Вен им помогоше да се попну у чамац. Пренеражени страхом, нико не изусти ни речи. Шта ли се то могло догодити? — мислили су сва четворица. На небу није било ниједног јединог непријатељског авиона. Је ли мотор сам од себе експлодирао?..

Наједном, Клиф запази да Вен држи кавез с голубом-писмоношом.

— Зар си имао времена да га дограбиш? — упита га зачуђено.

— Чим се чуо тресак, осетио сам да пониремо, — одговори Вен. — Упутио сам знак СОС, назначио где се налазимо, а затим сам дочепао оба кавеза и припремио се за пад. Кад сам се нашао у води, у рукама сам имао само један кавез. Други се вероватно разлупао и голуб се удавио.

— Значи да ипак имамо мало среће, — рече Клиф Вену. — Честитам ти на присебности.

— Мислиш ли да је неко примио твој СОС? — запита Мак.

— Надам се. Само не верујем да су примили и податке о положају авиона, јер је апарат већ био у води.

— Колико смо далеко од обале?

— Отприлике 250 километара.

Ситуација је била очајна. Море се није много таласало, али је температура износила свакако нешто испод нуле. Убрзо се појавише и снежне пахуљице. Људи су једину наду полагали у голуба.

Кад су пошли на пут, понели су свега два голуба: Враголана и Задиркивала. Сад је само један био у животу. Значи, требало је добро водити рачуна приликом његовог пуштања.

Клиф запита Вена:

— Је ли ово Враголан или Задиркивало?

— Задиркивало.

— Ходи овамо, Задиркивало, — рече Клиф. — Пружа ти се прилика да постанеш славан.

Једва су пронашли оловку и комадић папира, и Мак Доналд записа где се отприлике налазе. Завијену поруку ставили су у лимени фишек и с највећом пажњом причврстили га за прстен на голубовој ножици. Пошто су му забележили број, бацили су га у ваздух.

Верујући да ће одмах да узлети, јако су се изненадили видевши га како слеће на ивицу чамца. Клиф га баци по други пут, али голуб начини круг и опет се спусти на чамац. То се понављало готово пуних пола сата. Најзад, после много вике и замаха руку, успели су да голуба „убеде" да ипак одлети. Задиркивало је узео правац према копну и војници га видеше како нестаје у тамном небу.

— Колико ће му требати до обале? — упита Тесије.

— Његова је брзина 70 на сат, — одговори Мак Доналд. — Али, он зна да се користи ветром. За три до четири сата стићи ће.

— Где му је голубарник?

— Мислим да су Задиркивало и Враголан из Брути Ферија, близу Ленчарса, с оне стране ушћа Таја.

После неколико минута дан стаде да се гаси. Клиф се нечега сети:

— Лете ли голубови-писмоноше ноћу?

И они се сетише да не лете...

Сутрадан изјутра, на једном сељачком имању у Брути Ферију, 40 километара на север од Ленчарса, сељак Џемс Рос, иначе члан Голубарске националне службе, прегледао је, као и сваког дана, свој голубарник. Сасвим у дну, с крилима улепљеним мазутом, лежао је један голуб, потпуно исцрпен. Сељак је прво мислио да је то некакав залутали несрећник, али кад га је боље осмотрио видео је да је то један од његових.

Прво што га је изненадило, био је празан прстен на голубијој нози. Из његове малаксалости могло се закључити да је летео 150, а можда и више километара. Зато он оде на телефон и позва војно ваздухопловство у Ленчарсу.

— Говори Џемс Рос из Брути Ферија — рече. — Један од мојих голубова вратио се јутрос сав улепљен мазутом. Један од оних који је у вашој служби. Његов је број 1038, али, нажалост, на прстену нема никакве поруке.

— Дођавола! — одговори војни контролор. — Чекајте да погледам списак... Дабоме. То је један од Клифових. А други голуб, с бројем 1042?

— Није стигао. Јесу ли били заједно?

— Да. Шта мислите, колико је летео?

— То је тешко погодити. Вероватно 150 километара, мада сматрам да је у оваквом стању могао да превали највише 80.

— Добро. Претражићемо море у кругу од 80 километара изнад Брути Ферија.

Седам снажних машина узлетело је, али су се све екипе вратиле без резултата.

— Готови су — рече тужно официр у штабу. — Значи, једино се голуб спасао. Само... откуд толики мазут на њему? Да није неки танкер?

Официр је узбуђено потскочио са столице.

— То ће бити! — викао је радосно. — Голуб се вероватно спустио на буре с мазутом које се налазило на палуби! Због тога је и дуже путовао, иначе би стигао око поноћи.

Одмах је позвао поморску службу и за неколико минута подаци су били ту. Кад је почело да свиће танкер се налазио на 56,25 северне ширине и 02,05 западне дужине.

Контролор и дежурни навигатор бацили су се на изучавање карте. Они су испитивали цео пут танкера, трудећи се да дознају где се могао налазити у сумрак, кад се голуб на њега спустио. Као помоћно средство служило им је обавештење да је знак СОС примљен јуче у 16 часова и 35 минута. После савесног испитивања, дошли су до закључка да је голуб прешао 100 до 120 километара. Затим су описали круг из тачке где се танкер могао налазити у јучерашњи сумрак и закључили да се авион у тренутку несреће налазио у правцу јужне Норвешке.

— Да покушамо, — рекао је официр. — Ко је слободан?

— Холандска ескадрила. Она се још налази у лету. Можемо да их обавестимо у којој обла сти треба трагати.

Тога дана, у 11,15, један „Хадзон" из холанцске ескадриле за извиђање открио је Клифа и посаду његовог авиона, који су, сасвим исцрпени, лагано пловили у правцу Шкотске. Готово истовремено стигли су и брзи борбени чамци упућени из Абердина и прихватили бродоломнике. Људи су били изнемогли, с премрзлим удовима, и следећу ноћ свакако не би преживели.

Стигавши у Ленчарс, бродоломници су сазнали да им је Росов голуб-писмоноша спасао живот.

— Не разумем само због чега нисте ставили поруку у голубов прстен, — рекао је командант базе.

— Како да нисмо? Мора да га је Задиркивало успут изгубио.

— Не мари, — шалио се навигатор. — Причинили сте нам задовољство да вас тражимо.

— Жао ми је Враголана, — рече Клиф. — Он се сигурно удавио.

— Удавио? — повика Рос. — Та он је у мојим рукама! — И подиже птицу увис. — Задиркивало се удавио!..

☆

На почетку Другог светског рата, 1940 године, Враголан је био добио прву награду на националном такмичењу голубова у Енглеској. У току рата одликован је Дикинсовим одликовањем — медаљом за храброст за животиње. Враголан је живео 11 и по година и угинуо 1950. Његово тело испуњено је и налази се у градском музеју у Дандију.

Најстарији човек и најстарија жена

Пре кратког времена откривено је да у области Картагине, у Колумбији, живи најстарији човек на свету, Индијанац Ксавијер Переира. Кажу да је тај чудни старац, који прекомерно и пије и пуши, одавно напунио 150 година. Он се сећа догађаја с почетка прошлог столећа и прича их необично живо и сликовито. Колумбиски медицински стручњаци који су га прегледали сматрају да се не ради о обмани.

Док за Ксавијера Переиру није сасвим сигурно да има 150 година, у оближњој провинцији Нарина откривена је старица Кармен Товар, за коју је поуздано утврђено да има 134 године. Наиме, у парохиским књигама места Иму из 1821 године нађени су подаци о њеном рођењу. За разлику од Ксавијера, који има одлично памћење, Кармен се готово ничег не сећа. Она је целог живота напорно радила, па још и данас одржава у одличном реду своју кућицу од блата покривену сламним кровом. Сама се и издржава, на тај начин што преде памук.

Старица Кармен Товар има две ћерке и обе су већ чукунбабе. Једна има 108, а друга 103 године. Поред њих, које су једино њено живо непосредно потомство, стара Индијанка има 36 унучади и праунучади и преко стотину даљих потомака. Већи део становништва малог села Иму сачињавају њени потомци. Сви су они вољни да је издржавају, али стара Кармен одлучно се противи томе. Многи колумбиски стручњаци верују да јој је баш ова њена фанатична љубав за рад даровала тако дубоку старост.

Недавно је колумбиска влада образовала нарочиту комисију која треба да испита и проучи организме најстаријег мушкарца и најстарије жене на свету, јер они за науку претстављају право чудо. Нарочито ће се обратити пажња на њихову исхрану и начин живота, који су, поред климе, вероватно најзаслужнији за овако дуг век.

Како лете млазни авиони

Млазни авиони, који су се на небу појавили тек после Другог светског рата, пробијају се кроз ваздух на сасвим други начин од авиона са елисом, који су више деценија били неприкосновени господари неба. За авионе са елисом ваздух претставља неопходну „животну средину", без које они не би били у стању да се одлепе од земље. Њихова елиса, као завртањ, огромном брзином „буши" ваздух и тако вуче цео труп авиона за собом. Много је теже разумети како млаз гасова, који обично излази недалеко од репа авиона, „гура" његов труп напред.

Многи погрешно мисле да гасови који огромном брзином излазе из млазне турбине авиона изазивају отпор — реакцију — ваздуха и на тај начин, одбијајући се од околних ваздушних маса, гурају цео труп напред. Уствари, млазни авион креће се на истом принципу на коме и пушчано тане или топовска граната, који су експлозијом избачени из њихове кошуљице, те му, као и њима, за кретање уопште није потребна ваздушна средина. Она данашњим млазним авионима, који још нису довољно брзи, једино помаже да не пропадну приликом узлетања и слетања, што би се десило кад би се кретали кроз безваздушни простор.

Замислите дечака како седи на високој столици која се окреће око једне осовине, а ноге му висе без ослонца. Ако узме јастук у руке и начини нагао покрет у намери да нам га добаци, он ће се од тог замаха окренути на столици. Трећи Њутнов закон, по коме свака акција (покрет руке напред) проузрокује реакцију (покрет тела унатраг и његово окретање) дошао је овде до пуног изражаја. Исти је случај с реактивним мотором једног млазног авиона. Гасови који настају у турбини огромном брзином излазе на задњи отвор и стварају реакцију, силу супротног смера, која гура авион напред.

Стекавши потребна искуства у раду на млазним авионима, савремени конструктори изумели су авион-ракету који се креће огромном брзином кроз стратосферу, слично топовској гранати, по једној одређеној путањи која се зове балистичка крива. Таквом авиону није потребан ваздух, па према томе ни крила. Али, ако не за летење, ваздух је потребан за сагоревање горива, па зато најновије ракете носе са собом товар кисеоника. Ракете су саобраћајно средство будућности. Оне ће се огромном брзином кретати кроз безваздушне међупланетарне просторе.

На истом принципу акције и реакције конструисани су и бестрзајни топови и базуке. Познато је да гасови чија експлозија доводи до избацивања гранате, немајући куд друго да прођу, врше снажан притисак на задњи зид топовске цеви (реакција), тако да проузрокују снажан трзај топа уназад. Највећи топови тешког калибра стоје на шинама и приликом трзаја они пођу више метара уназад. Код бестрзајних топова и базука, на задњем делу цеви начињени су излазни отвори за гасове, тако да с једне стране изађе граната, а с друге гасови. Снага једне и друге силе приближно је иста, тако да акција неутрализује реакцију и топ или базука остају на месту, без икаквог трзаја. Али, како гасови огромном силином излазе на задњи отвор цеви базуке, нишанџија мора стајати са стране, да би избегао њихов удар, који је довољан да човека на месту убије.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

КАКО ЈЕ ПОСТАЛА РЕЧ КЛИПЕР?

Својим најбржим и највећим авионима енглеска и америчка ваздухопловна друштва врло радо дају назив клипер. Уствари, то име је позајмљено од брзих малих једрењака који су крајем 18 века, за време рата за независност, грађени у САД у циљу пробијања енглеске блокаде. Но, и ови једрењаци позајмили су своје име, које је у то доба било симбол брзине. Они су га узели од најбржих тркачких коња у Вирџинији, који су се звали клипери.

РИБЕ НА ДРВЕЋУ

Риба која се вере по дрвећу живи у неким слатким во-

дама Источне Индије. Ова мала риба, налик на гргеча, може да издржи доста дуго изван воде кад је напољу влажно време. Веома је покретљива. По суву се креће помоћу својих бодљастих пераја и бодљастих поклопаца на шкргама. На исти начин се ова чудна риба пење уз пањеве и дрвеће. Она може да се испне на висину од преко једног метра.

„ПОРОДИЦЕ" КИНЕСКОГ ПОРЦЕЛАНА

Чувени кинески порцелан дели се на врсте према основној боји глеђи. „Жута породица" названа је врста са жутом основном бојом и плавкастим шарама. Највише се израђивала у доба династије Канг-хи (1662—1722). „Црна породица" припада истој епохи и скупљачи порцеланских предмета веома је цене. Ту су на црном пољу изведени украси јасне смеђе боје. Али, од свих је највише на гласу „ружичаста породица", у којој су заступљене нијансе од ружичасте до кармин боје. Доба цветања „ружичасте породице" пада између 1736 и 1796 године. Има и „зелена породица", која је била у моди такође у Канг-хи-периоду.

МАСТИЛО У СТАРОМ ЕГИПТУ

Прављење мастила за писање веома је стара вештина. Е-

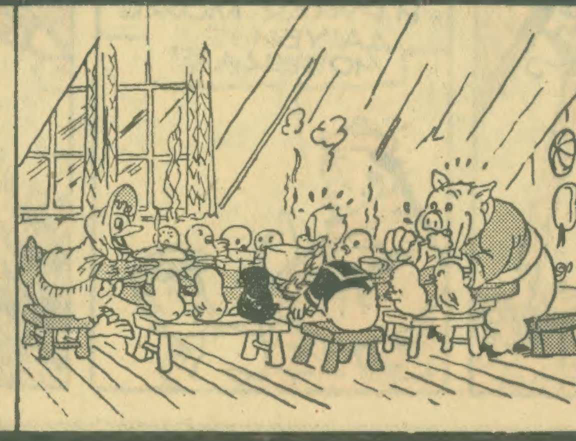
гипћани су још пре 4.000 година правили мастила одличног квалитета.

НАЈБОЉЕ И НАЈБРЖЕ ДАКТИЛОГРАФКИЊЕ НА СВЕТУ

У Паризу је пре извесног времена одржан светски шампионат дактилографкиња у брзини и тачности куцања на машини за писање. Светска првакиња у тачности куцања постала је Немица Ан Фрис, која је на 1866 знакова направила свега једну грешку. Првенство у брзини освојила је Францускиња Жермен Поро, која је за један минут имала 723 откуцаја.

За столом, препуним
сваковрсног јела
седи мудре коке
породица сва...
с њом Паја и Таса,
два бивша дембела
сваки од њих једе
к'о курјака два...

Да заиста ништа
не пада нам с неба
на овоме свету,
и да зато сви
треба да зараде
своје парче хлеба
то сад они знају,
а знате и ви!

- КРАЈ -

Једини узрок свих болести?

Један досад непознат лекар, Канађанин Ханс Сели из Монтреала, изнео је недавно своју теорију која је начинила праву револуцију у медицинском свету. По тој теорији, за коју кажу да је плод дугогодишњег рада др Селија,

постоји један једини узрочник за сва обољења, почев од срчаних мана и астме, па до најбезазленијих слабости. Он сматра да све то долази од хемиске неуравнотежености у организму.

По мишљењу стручњака, уколико се ова претпоставка покаже као тачна, то би претстављало најкрупнији корак који је медицина учинила у овом веку. Хемиска равнотежа организма регулисана је углавном лучењем трију жлезда: хипофизе, која се налази испод мозга, и надбубрежних жлезда. Све те три жлезде немају више од десет грама тежине, али њихови хормони врше пресудан утицај на све животне функције. По др Селију, њихова главна дужност састоји се у прилагођавању тела за борбу против разних болести.

Је ли вам хладно? Ови хормони зачас ће скупити ваше артерије, подићи вам крвни притисак и повећати топлоту. Микроби су напали ваше тело? Ове жлезде одмах појачавају лучење хормона и, захваљујући њима, јавља се запаљење, које изолује инфекцију. Код рањеника оне брзо згрушавају крв, снижавају притисак у артеријама да би спречиле крволиптање, приморавају организам на појачано стварање шећера у крви и истовремено смањују осетљивост према боловима. Једном речју, ове жлезде имају за дужност да се боре против свих непријатеља који прете нашем организму.

Сели сматра да живот савременог човека угрожавају многобројни непријатељи. А ми, својим начином живота, као да им у томе идемо на руку. После напорног дана често не можемо да заспимо до дубоко у ноћ, и даље претурајући по глави разне проблеме. Затим ноћне седељке у загушљивим кафанским просторијама, што иде на уштрб одмора и сна. Жлезде чине све што могу да одговоре нашим потребама, па и оним најпретеранијим, и у томе успевају све до тренутка кад наступи нека неуравнотеженост у организму. Тада, например, артерије отврдну, повећа се крвни притисак и настаје срчано обољење.

„Привидан узрок болести је, каже др Сели, нека инфекција, неко тровање или обична старост. Али, главни узрок је увек квар у хормоничном механизму“.

Сели је до ове теорије дошао вршећи многобројне опите на животињама, углавном на пацовима. Најпре је радио сам у својој скромној лабораторији, док није почео да добија помоћ од разних фондова. Тек много доцније, кад се уверио у тачност своје теорије, почео је да је примењује и у лечењу болесника. Тако је операцијом надбубрежних жлезда смањио крвни притисак код извесног броја пацијената. Данас у његовој лабораторији ради 45 лекара.

Па шта би се могло извући као поучно из ових Селијевих открића? Како практично да употребимо његове проналаске?

На првом месту, један савет за све: избегавати колико се год може претеране физичке и умне напоре. Увек треба имати на уму да реаговање организма на њих може бити узрок болести, па и смрти. После напорног рада идите да слушате неку музику која ће вам одморити нерве. Нека домаћице знају да је боље мало се одморити и отспавати, па макар пеглање завеса остало за сутра. Све је могућно кад се једном има на уму да је живот у питању.

Ако се Селијева теорија покаже као тачна, доћи ће дан кад ће људи ићи лекару да про вере своју хемиску равнотежу као што данас проверавају тежину, стање плућа или крвни притисак. Можда ће добро одмерена доза разних хормона бити у стању да врати нарушену равнотежу, а у том случају биће на свету и више стогодишњака.

Не подносе ропство...

Морски пас, или како га често с правом називају „разбојник мора“, спада у најиздржљивије и најупорније животиње. Његова борба за живот прелази понекад границе вероватности. Догађало се, например, да се уловљени морски пас, кога су рибари већ извукли на обалу и распорили, после више од пола часа изн[illegible] одбаци натраг у воду и отплива ка пучини. Међутим, кад се нађе „заробљен“, без икаквог изгледа да умакне, морски па[illegible] престаје да се бори за свој живот. И не само то. Он тада „жели“ да угине, па чак покушава да изврши самоубиство, што му обично и успева. Трговци који за научне институте набављају разне животиње само с великим трудом успевају да морске псе одрже у животу. Чим се морски пси нађу у базену, они [illegible]ју на дно, затварају шкрге и на тај начин поку[illegible]вају да се угуше. Да би их спречили у томе, трговци их опрезно хватају за леђна пераја и вуку их по базену, дајући им на тај начин неку врсту вештачког дисања. Али, и то може само привремено да им продужи живот, јер већ од првог дана свог заробљеништва морски пси почињу „штрајк глађу“. Заробљени морски пас неће узети ни мрвицу хране, тако да најдаље за шест месеци заиста угине од глади.

Веровали или не...

МОДЕРНИ ПЕЋИНСКИ ЉУДИ

У холандском насељу Гелему већина становника — има их додуше свега деве-

десет и четири — живи у пећинама које су преудешене као станови.

МОКРЕ НЕВЕСТЕ

У индиском племену Гонд постоји чудан обичај да невеста за свадбену свечаност облачи своју најлепшу хаљину, па се онда, тако лепо опремљена, замочи у буре с водом. Чак и свечаном обреду склапања брака она приступа у мокрој хаљини, коју не сме да скине све док се потпуно не осуши.

МУЗИКАЛНИ МИШ

Трубач Бил Милер из Сан Дијега, у Калифорнији, више месеци имао је необичног љубитеља музике: једног миша. Сваке вечери кад би Милер вежбао миш би измилео из рупе, испео би се на трубачеву капну на ципели и пажљиво слушао музику.

ЖИВИ СУДСКИ ЗАПИСНИК

Француски приповедач Франсоа-Жан Абанкур (1745—1803), често је присуствовао разним суђењима. Сваку реч изговорену на каквом суђењу, па чак и дуге говоре браниоца и тужиоца, Абанкур би запамтио и могао је да их дословно понови и после неколико година.

УМЕСТО ТЕЛЕФОНА

На једној од станица подземне железнице у Лондону може се сваког дана видети један радник с великим празним кавезом у рукама. Пошто његово радно време није одређено, а код куће нема телефон да би својој жени јавио кад ће доћи на ручак, он сваког јутра почесе у кавезу свог питомог голуба који му служи као

гласоноша. Наиме, чим заврши посао он пусти голуба и овај одмах одлети кући, давши тиме знак да ће кроз одређено време стићи и његов господар. А како од куће до радионице треба прећи неколико километара, то домаћица има довољно времена да благовремено заврши ручак и изнесе га на сто.

МАЧАК КОЈИ СЕ НЕ БОЈИ ВОДЕ

Познато је да мачке не воле воду. Међутим, мачак Силвије Тјунел из Бербанка, у Калифорнији, не само да је се не боји, већ се веома радо купа кад год му се за то укаже прилика. Нарочито му је задовољство да стане под туш постављен у башти и да пусти да на њега пада јак млаз воде угрејане на сунцу.

Пустоловине Малога Џонија и Кинеза Шанг-Лина

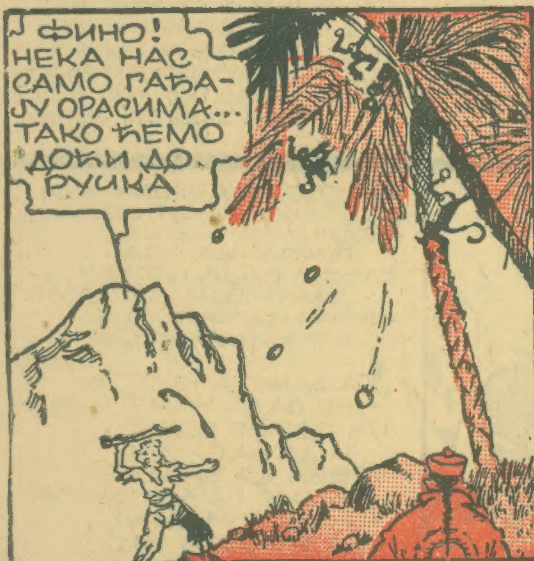
ДИВЉАЦИ НАМ СЕ ПРИБЛИЖАВАЈУ, А ОВИ МАЈМУНИ НАС ГАЂАЈУ КОКОСОВИМ ОРАСИМА... ОНИ ЋЕ ИМ ОДАТИ НАШЕ ПРИСУСТВО!

N. AFonsky

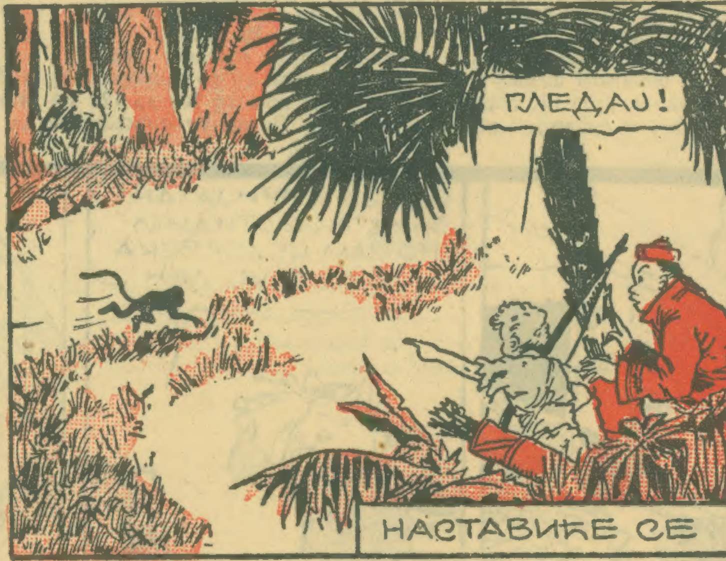

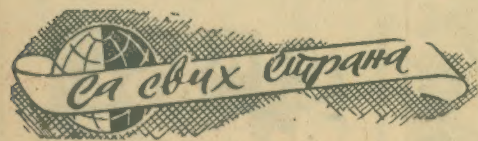
Дивљаци су и после тога долазили с времена на време

ПАЗИ ИПАК ДА ТИ НЕ ПАДНЕ КОЈИ НА ГЛАВУ... ЗАР НЕ ЗНАШ ОНУ МУДРУ ИЗРЕКУ: „И РУЧАК МОЖЕ ДА УБИЈЕ ЧОВЕКА“?

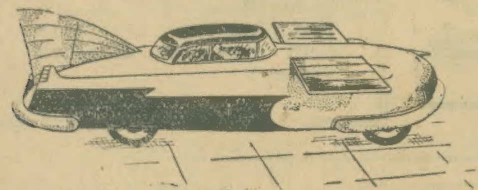
ЗРАЧАК НАДЕ ЗА ЋЕЛАВЕ

После хиљадугодишње безуспешне борбе против ћелавости, један енглески стручњак тврди да је најзад постигао значајне резултате у решавању овог проблема. То је Тони Војтешовски, Енглез пољског порекла, који је у том циљу недавно начинио нарочиту направу за усисавање ваздуха. Војтешовски, као и многи други пре њега, полази од претпоставке да ћелавост наступа услед слабе или потпуно изостале циркулације крви у поткожном делу темена. Кад се његова направа прислони на лобању, она, усисавајући ваздух, повлачи у шупљину и човечју кожу. На тај начин појачава се довод крви до места која су анемична. Слично дејство постиже се кад се, у случају назеба, појачава циркулација крви помоћу нарочитих загрејаних чашица, вантуза. Своје ћелаве привржeнике проналазач машине окупља трипут недељно у просторијама „Клуба очешљаних мушкараца", где их подвргава лечењу. Резултати методе Војтешовског још нису проверени.

* * *

ЛЕТЕЋИ АУТОМОБИЛ

„Будућност аутомобила је у ваздуху", каже инжењер Хуго Гернсбек, па додаје: „Саобраћајне тешкоће моћи ће да се реше једино помоћу летећих моторних кола." Машина коју он препоручује садржи елементе аутомобила и авиона. Као гориво употребљава атомску енергију, а аутоматске кочнице дејствују под утицајем радара. Дуг и узан, летећи аутомобил има по један предњи и задњи точак. Да би узлетео, довољно је само да појача рад мотора. Крилца, која се налазе с леве и с десне стране мотора, и реп на крају, омогућују стабилност у ваздуху. У колима се налази звучник који прима обавештења саобраћајне милиције. Са оваквим аутомобилом

судари су практично немогућни. Досад још ниједан стручњак није проверио тврђење Хуга Гернсбека и због тога се летећи аутомобил налази само у проналазачевим детаљним плановима. С друге стране, инжењери у неким великим градовима проучавају могућност израде аутомобила на два точка, који ће, и без узлетања, моћи да реше проблеме преоптерећеног градског саобраћаја.

* * *

ОТКРИВЕНА ТАЈНА БЛАГА ПАНЧА ВИЛЕ?

Седамдесетшестогодишња Мексиканка Долорес Ласкез изјавила је недавно да су јој позната места на којима је славни мексички побуњенички генерал Панчо Вила закопао своје благо, чија вредност, како се верује, премашује милион и по долара. Долорес Ласкез била је болничарка у рангу пуковника у војсци Панча Виле и, како сад тврди, присуствовала је закопавању новца и драгоцености које је он, у времену од 1913 до 1916 године, одузео од тексаских богаташа. Све до данас веровало се да је мексички побуњенички генерал, кога су убили 1923 године, понео тајну овог блага у гроб.

Према тврђењу некадашње Вилине болничарке, један део блага налази се закопан на једном гробљу чији је чувар био генералов пријатељ, а други „у првој цркви на коју се наиђе кад се код Сан Антонија пређе граница Мексика".

* * *

ВАЗДУШНА ЛАЂА ОД ДЕЧЈИХ БАЛОНА

Недавно су дечји балони званично убележени у списак ваздушних превозних средстава, јер је управа Америчког цивилног ваздухопловства доделила право узлетања једном таквом необичном ваздухоплову, који доносимо на нашем цртежу. Његов пилот, Гарет Кашмен, коме је сада 26 година, још у најранијем детињству сањао је о томе да се на балону вине у ваздух. Прошле године, употребивши три стотине дечјих балона, он је начинио неку врсту ваздушне лађе и покушао да узлети, али без успеха, па су му чак власти одузеле дозволу за летење. Но, једног дана, кад је ветар био повољан, Кашмен је успео да се одвоји од земље и брзо је нестао преко оближњих брда. На земљу се спустио здрав и читав, али су га власти ухапсиле, јер је летео упркос забрани. Међутим, затвор га није обесхрабрио. Он је усавршио своју летилицу, тиме што је у дугачку врећу од најлона ставио 200 дечјих балона напуњених водоником, а уградио је у њу и мали мотор. За управљање је употребио један креветски чаршав. Пошто је ипак добио дозволу за летење, овај „ваздухопловац" сада се показује изнад морског купалишта Дајтона. Његова вожња у ваздуху не траје више од 30 минута.

* * *

ПРВИ АТОМСКИ ИЗЛОГ

Недавно је у Њујорку отворена прва атомска продавница, у чијем се излогу налази изложба радиоактивних инструмената за истраживање руда и нафте. Ту се могу видети атомски бројачи, чија се цена креће између 7.000 и два милиона динара, као и разне направе за нуклеарну индустрију.

•ВОЋЕ ПРЕКО ТЕЛЕВИЗИЈЕ•

У САД недавно је извршена прва пробна продаја неколико вагона воћа лицитацијом преко телевизије. У лицитацији је учествовало десет великих градова. Воће се налазило у вагонима на полазној станици произвођача. Прво је дат подробан опис робе и паковања свим заинтересованим лицима окупљеним у продајним салама ових десет градова. Она су истовремено могла и да виде примерке свих врста воћа, а Министарство пољопривреде јемчило је да је роба у просеку истог квалитета у свим вагонима. Затим су зазвонила звона у свих десет дворана и број првог вагона појавио се на телевизиским таблама. Свака усмена понуда учињена у једној дворани могла је да се чује истовремено у осталих девет. Кад би прошло десет секунди без нове понуде, звоно би зазвонило и роба је сматрана продатом последњем лицитанту. Све операције вршене су истовремено, захваљујући електронском систему који повезује ове градове, од

којих су неки удаљени 1.500 километара један од другог. Продати вагон с воћем одмах је упућиван у место купца.

ХАРИНГЕ И МЕСЕЦ

Један стручњак за риболов из Хамбурга проучавао је последњих година утицај месеца и месечевих мена на лов харинги. Подаци са преко 10.000 рибарења, предузетих у току 1953 године, показали су да између месечевих мена и количина уловљених харинги постоји извесна веза, мада узрок није установљен. У данима непосредно после пуног месеца мреже ловаца на харинге су најпуније. У време између последње четврти и младог месеца количина уловљене рибе опада и остаје на том нивоу све до младог месеца, а затим се опет пење, да би достигла свој други врхунац непосредно после младине. Међутим, и поред ових података, остаје отворено питање да ли месечеве мене утичу непосредно на харинге и „терају" их на места где рибари најчешће лове, или због извесних промена у условима живота изазваних месечевим менама харинге мењају своје боравиште и задржавају се у одређеним дубинама.

НАЈЈУЖНИЈА НАУЧНА ЛАБОРАТОРИЈА НА АНТАРКТИКУ

За потребе аустралиске истраживачке експедиције, ускоро ће на Антарктику бити подигнута најјужнија метеоролошка станица, која ће истовремено служити као општа научна поларна лабораторија. Један од њених главних задатака биће мерење јачине космичких зракова. Сви делови за ову станицу биће начињени у Аустралији, а затим ће их пренети бродовима на одређено место и саставити их за неколико дана. Нова научна установа у области вечитог снега и леда моћи ће да издржи ветрове који дувају брзином од 360 километара на час и температуру од 57 степени испод нуле.

КВАСАЦ ЧУВА ОД ЗРАЧЕЊА

Једно хемиско једињење које се налази у квасцу може да утиче на повећање или смањење осетљивости тела на зрачење, према томе како се употребљава. Опити на пацовима показали су да ове животиње за извесно време после узимања квасца постају имуне на разна зрачења. Сличан ефекат може се постићи и употребом једне супстанце из говеђе крви.

ФРАНЦУЗИ НАЈБРЖЕ ГОВОРЕ

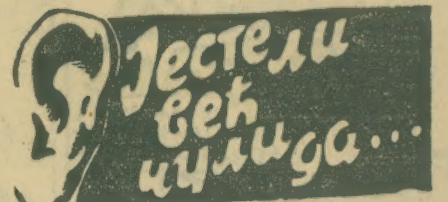
Разлике у говору постоје не само у погледу језика, него и у томе којом брзином поједини народи говоре. Навешћемо само неколико примера за народе чија је брзина говора тачно утврђена. На првом месту су Французи. Они говоре брзином од 350 слогова у минуту. Одмах за њима долазе Јапанци са 310 слогова. Немци држе просек од 250 слогова, а Енглези постижу свега 220 слогова у минуту.

ОТКРИВЕНИ ФОСИЛИ СТАРИ 100 МИЛИОНА ГОДИНА

У напуштеним рудницима фосфата у пустињским областима Израела недавно су откривени фосили стари 100 милиона година. Фосили припадају једној изумрлој врсти преисториских гмизаваца који су имали дугачак врат и четири ноге с пловним кожицама између прстију. Фосиле је открио др Бентор, директор Израелског геолошког института.

„ЧОВЕК НА МЕСЕЦУ"

„Човек на Месецу", то јест тамније сенке на површини Месеца које некад личе на човека, уствари су „ожиљци" које је Месец добио у својим раним периодима формирања од читавих ројева небеских тела која су ударала у његову тек створену кору.

...епигони, што уствари значи „доцније рођени", били су по грчкој легенди јунаци који су „борбу седморице" против Тебе наставили после десет година. Данас се овај израз употребљава да означи оне који у уметности иду утрвеним путем својих претходника.

...још антички народи знали су за поларне области. Око 345 године Фитеј из Масилије, данашњег Марсеја, стигао је до Шетландских Острва.

... баба - Финком називала се некад корпа на катарци из које дежурни морнар осматра пучину. Тим именом називао је и Хајдук-Вељко своју кулу у Неготину, зато што је на њеном врху била нека врста терасе.

...у Аустралији живи меласколидес, једна врста глисте која може да достигне дужину од преко метар и по.

... Шабац се некада звао Заслон.

...белег који се утискује у предмете од скупоценог метала зове се пунца.

... Дарданија, земља у којој су у старо доба живели Дарданци, народ илирског порекла, протезала се отприлике од Књажевца до Велеса и од Шаре до бугарске границе.

... птица фазан звала се некад у нашем народу гњетео.

... у Средњем веку кириџије су се код нас звале поносници.

... река Буна звала се некад латинским именом Бона, што значи „добра".

...„пољским косачима" названи су у историји пољски војници који су се, немајући другог оружја, борили под Кошћушком 1793 године косама.

...Атињанин Теспис сматра се оснивачем трагедије. Он је, око 534 године, старе дионизиске хорове претворио у трагедију која је имала само једног глумца и хор.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Шест речи са истим последњим словом

АААААААА, Д, Ђ, ЕЕЕЕЕ, ИИИИ, Ј, ЛЛ, М, ННННН, Њ, ПП, Р, С, Т, У, Ш.

Ових 36 слова, кад се тачно распореде по тачкама пресека правих и кружних линија, даће шест речи, које почињу од бројева на ивици круга, а завршавају се у центру, заједничким словом К. Те речи значе: 1) буба с великим роговима, 2) јак отров, 3) додатак имену, 4) мастан колач, 5) затвореник, 6) човек с повредом на телу. Почетна слова ових речи од 1 до 6 дају име једног месеца.

Ако не знате које су то речи, ми ћемо вам рећи: 1) јеленак, 2) арсеник, 3) надимак, 4) уштипак, 5) апсеник, 6) рањеник. Почетна слова дају име месеца — јануар.

Занимљиви рачуни

Ако број 91 помножимо са 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9, појавиће се у производима исти множитељи, један испод другог у јединицама и стотинама, а један изнад другог у десетицама:

1 x 91 = 091
2 x 91 = 182
3 x 91 = 273
4 x 91 = 364
5 x 91 = 455
6 x 91 = 546
7 x 91 = 637
8 x 91 = 728
9 x 91 = 819

Ако број 37 помножимо с 3, с двапут 3, с трипут 3 итд., производи ће редом имати три јединице, три двојке, три тројке итд.

3 x 37 = 111
6 x 37 = 222
9 x 37 = 333
12 x 37 = 444
15 x 37 = 555
18 x 37 = 666
21 x 37 = 777
24 x 37 = 888
27 x 37 = 999

Да у производима буду 6 јединица, 6 двојки, 6 тројки итд., множићемо број 3367 са 33, 66, 99, 132, 165, 198, 231, 264 и 297:

33 x 3367 = 111111
66 x 3367 = 222222
99 x 3367 = 333333
132 x 3367 = 444444
165 x 3367 = 555555
198 x 3367 = 666666
231 x 3367 = 777777
264 x 3367 = 888888
297 x 3367 = 999999

Отворите добро очи!

Шта мислите: да ли су ове две црне фигуре подједнаке? А какве вам се чине ове црте које секу кругове? Да ли су

праве или нису? И да ли су праве све стране онога квадрата у кругу? Ако хоћете да будете сигурни, узмите лењир па проверите.

»Чаробна« вода

Довољна је чаша воде да се уверите како често очи могу преварити. Ево неколико примера за то.

Ако на површину воде лагано спустите какав плод, например малу јагоду, и оставите је да плива, па затим пажљиво подигнете чашу изнад главе и одоздо, кроз воду, погледате у јагоду, видећете две јагоде једну изнад друге!

Спустите динар у чашу воде, па одозго, али мало укосо, погледајте на дно. Видећете и тај динар, и још један много већи!

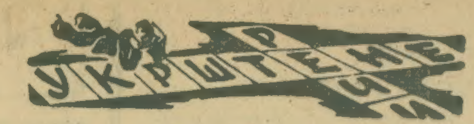
Ако дршку четкице за зубе метнете у чашу воде, дршка ће вам изгледати двапут дебља!

Кад у чашу воде спустите металну кашичицу, па погледате са стране, учиниће вам се да је кашичица преломљена!

Исто ће се десити и кад свој кажипрст загњурите у воду. Лепо ћете видети два дела свога прста! Кад га извадите, прст је опет цео.

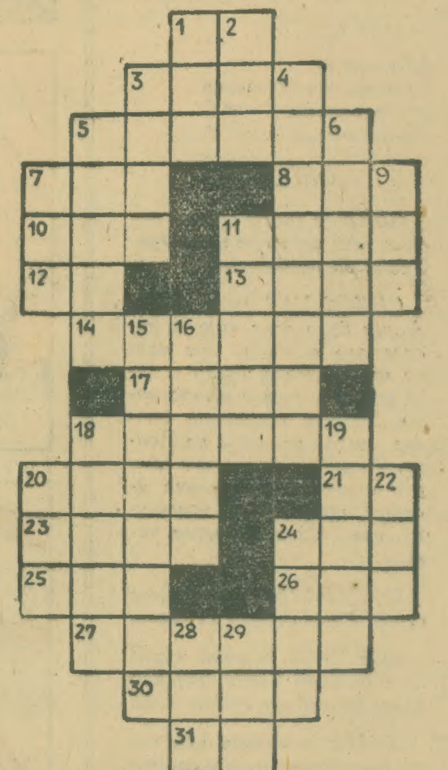
Али, највеће је „чудо" да вода од обичног кокошијег јајета зачас начини сребрно јаје! Огаравите јаје на упаљеној свећи и кад постане потпуно црно спустите га у празну чашу, па пажљиво налијте у њу воду. Чим то учините, нестаће црног јајета, а место њега појавиће се сребрно!

Сва та „чуда" догађају се због особине светлосних зракова да се ломе пролазећи кроз воду.

Водоравно: 1) иницијали нашег књижевника („Пера Сегединац"); 3) дифтерично обољење грла; 5) мађарски фудбалски репрезентативац; 7) врста варива; 8) најближи сродник; 10) неман; 11) врста масноће; 12) лична заменица; 13) судбина; 14) звер из породице мачака; 17) племенити гас, употребљава се за осветљење; 18) планина у Грчкој; 20) индустриска биљка; 22) иницијали нашег песника; 23) прилог за место; 24) коло; 25) место на Црногорском Приморју; 26) музички термин; 27) прилог за време; 30) град и пристаниште у Арабији; 31) бог подземља у грчкој митологији.

Усправно: 1) лом; 2) део круга; 3) острво из групе Великих Антила; 4) град у САД; 5) морска животиња из кола дупљара; 6) велики немачки песник; 7) одјек корака; 9) део лица; 11) предвечерје, залазак сунца; 15) врх на Хималајима; 16) ленствовање; 18) домаћа животиња; 19) узвишење од песка или корала; 20) сужањ; 22) индиски владар из 4 века пре наше ере; 24) веран; 28) врста песме; 29) производ пчела.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

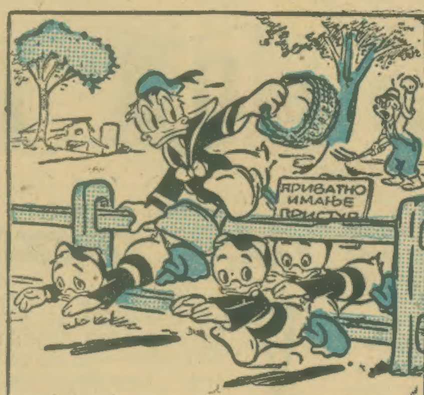
Водоравно: 1) со; 3) Лаба; 5) шикара; 7) пародија; 9) ера; 10) шок; 11) на; 12) ар; 14) во; 15) низија; 18) рива; 19) лијана; 21) ка; 22) ал; 23) та; 25) Ика; 27) сир; 28) парабола; 31) тапија; 32) Кина; 33) са.

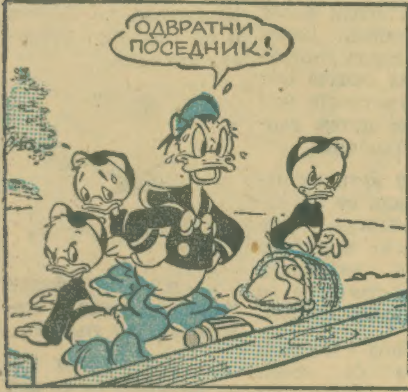
Усправно: 1) сако; 2) обад; 3) лира; 4) ариш; 5) шаран; 6) Ајова; 7) ПЕН; 8) ако; 12) Азија; 13) ривал; 16) Ир..; 17) Јан; 19) лакат; 20) Атила; 21) кип; 24) ара; 26) арак; 27) соја; 29) Апис; 30) бина.

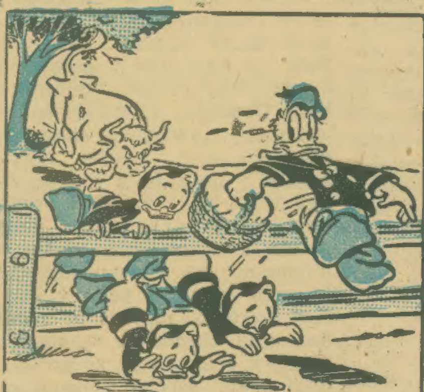

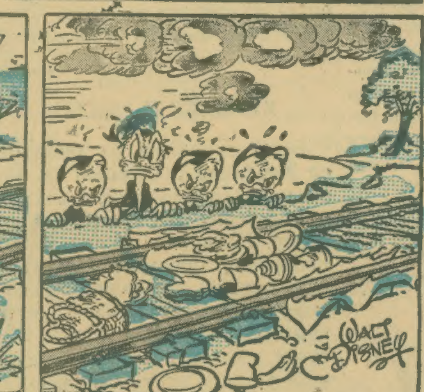

ПОДВИГ ВРЕДАН ХВАЛЕ

Дотрчао Раја сав срећан да се похвали свом ујаку.

— Ујка-Пајо, направио сам виолину без ичије помоћи. Ево, погледај!

— Одлично! А како си набавио жице?

— Лако. Ишчупао сам их из клавира!

ПОКЛОН УЈАКУ

Гаја: Ујка-Пајо, кад порастем купићу ти најскупље налив-перо.

Паја: Шта ће ми кад већ имам једно?

Гаја: Немаш га више, јер ми је малочас пало на под.

СТРУЧЊАК

Мини: Чула сам да је Паја велики љубитељ спорта. Је ли то истина?

Пата: Још како! Нарочито се разуме у коње. Он пре трке тачно зна који ће коњ победити, а после трке тако лепо објасни зашто није победио.

ПАТИН МОНОЛОГ

Пата: Збиља је страшно како кројачи данас несолидно раде! Ово је већ трећи пут како пришивам исто дугме на Пајином капуту!

Који је ОДГОВОР тачан

ИБИК је:

- птица
- град у Француској
- грчки песник
- посуда

СИКОФАНТ је:

- припадник једног рода оружја
- богат човек
- достављач
- племићка титула

ОСТАРА је:

- једна богиња
- град у Скандинавији
- врста шкољке
- италијанска књижевница

ЕСКАРПА је:

- река у Шпанији
- марама
- ров, бедем
- планинска страна

ХАИК је:

- део одеће
- арабљански поглавица
- врста оружја
- ратнички узвик

ОДГОВОР

ИБИК је грчки лирски песник из 6 века пре наше ере. Убили га разбојници.

СИКОФАНТ је у старој Атини било лице које је достављало властима оне који су причињавали штету у гају светих смокава и, противно забрани, продавали смокве или их извозили из Атине. Та реч у преносном смислу означава достављача уопште, потказивача, издајника, клеветника, нечасног човека.

ОСТАРА је била богиња пролећа код старих Германа.

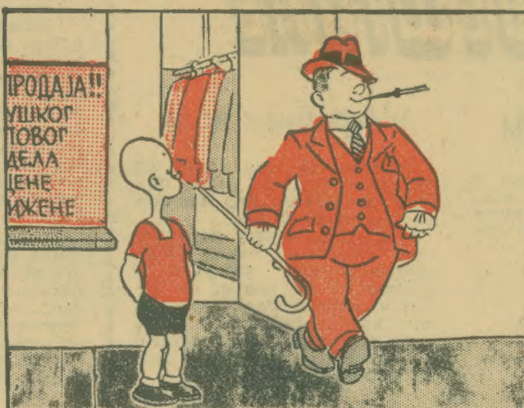
ЕСКАРПА је војни израз за унутрашњи бедем или најдоњи грудобран каквог рова.

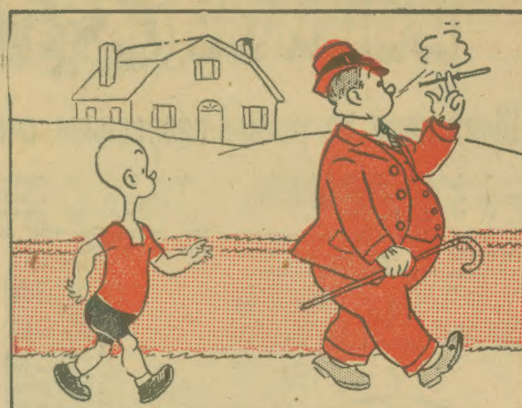
ХАИК је вунена или памучна тканина у коју се увијају мушкарци и жене кад излазе из куће (у Либији, Тунису и Алжиру).

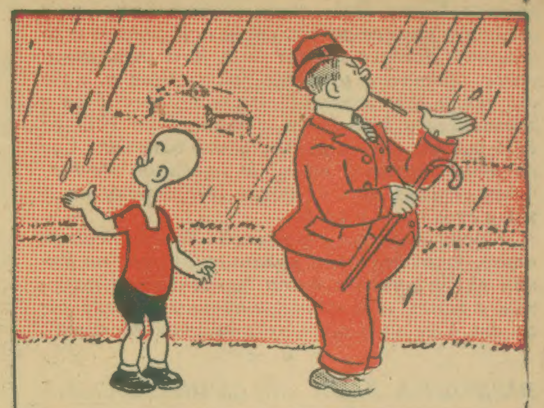

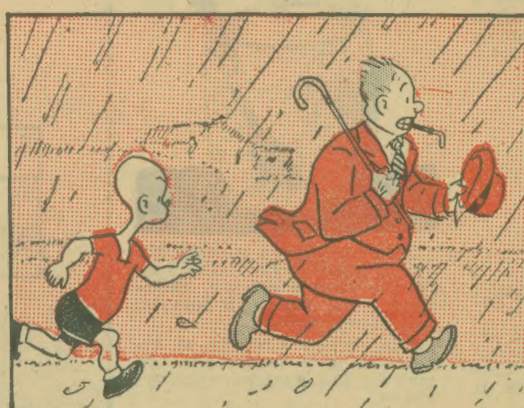

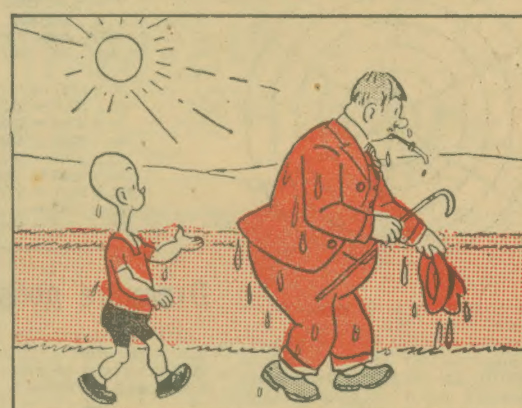

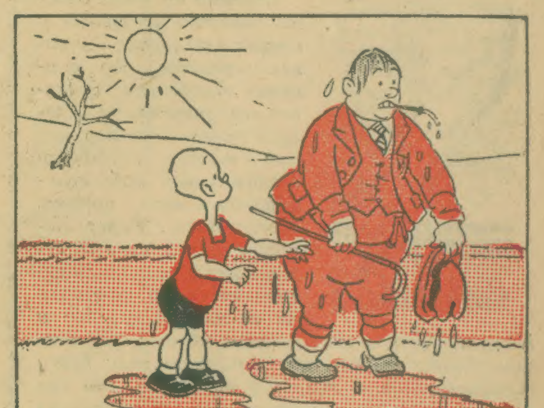

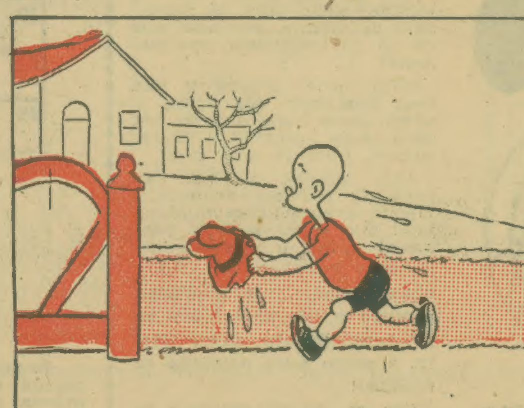

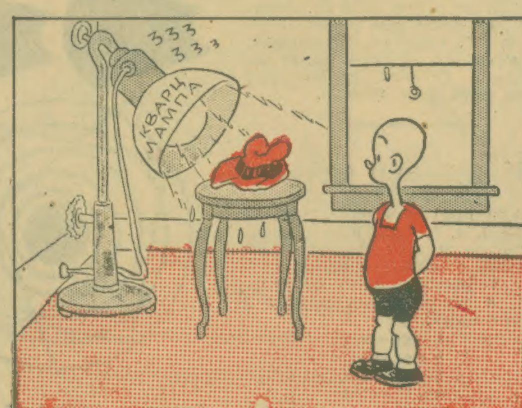

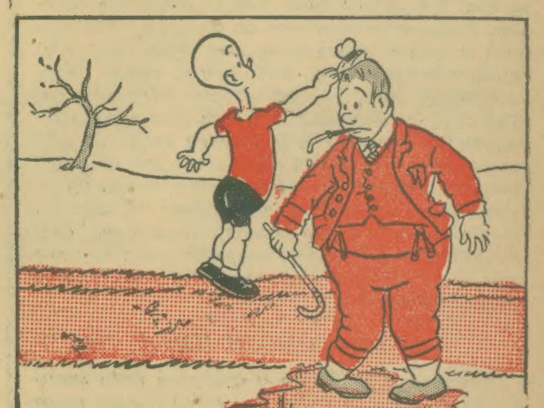

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика". Штампарско издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт. фах 124 — Претплата за нашу земљу: годишња 700, полугодишња 350: за иностранство: годишња 1.000, полугодишња 500 динара. Рукописи се не враћају